

Bursy.

I. Všeobecné: 1. Definice bursy. 2. Organizace a rozdělení burs. 3. Bursovní dohodci. 4. Bursovní zvyklosti. 5. Bursovní soudy rozhodčí. — II. Bursy pro zboží a cenné papíry. — III. Bursy Plodinové.

I. Všeobecné.

1. Definice bursy. Zákon nepodává definice b. Teorie rozumí b-ou schůzku zájemníků za účelem uzavírání obchodů zbožím, jímž jest dovoleno na b-e obchodovati. Ve smyslu zákonných předpisů čl. jeví se pak b-a veřejnou, příslušnými ministerstvy schválenou korporací vlastní samosprávou vybavenou a státnímu doзору podléhající, jejímž účelem jest umožnění obdávání bursovních shromáždění. Dnešní útvar burs jest výslednicí dlouhého historického vývoje. V Rakousku byla založena první b-a ve Vídni r. 1761, organizovaná až do r. 1875 jako ústav státní. Velmi významnou hospodářskou složkou byla v Rakousku plodinová b-a vídeňská, vzniklá 15. září 1853 z obecního ústavu zv. vídeňská plodinová a moučná b-a. Její dějiny až do r. 1903 vykládá Treibl v knize „Die Wiener Produktenbörse“. V Čechách založena byla pražská b-a pro zboží a cenné papíry v r. 1874, plodinová b-a pražská v r. 1894. Popřevratový hospodářský rozmach v republice Československé vyvolal založení dalších plodinových burs: v Olomouci (r. 1919), v Bratislavě (r. 1922), v Brně (r. 1922). Dějiny vývoje československého práva b-ovního shrnuje článek prof. Dominika: „Prameny čl. b-ovního práva v dějinném vývoji“ (Druhá vědecká ročenka právnické fakulty Masarykovy university v Brně).

2. Organizace a rozdělení burs. Zákonným podkladem organizace všech burs čl. v t. zv. zemích historických jest b-ovní zákon z 1. IV. 1875, č. 67 ř. z., který byl pokud se týče burs plodinových pozměněn a doplněn zák. ze 4. I. 1903, č. 10 ř. z. Poněvadž uherské právo neznalo zvláštního rámcového zákona b-ovního po vzoru rakouském, stalo se zřízení plodinové b. v Bratislavě zák. z 15. II. 1922, č. 69 Sb., který se jeví kompilací obou b-ovních zákonů rakouských a nař. ze 3. IV. 1903, č. 78 a 79 ř. z. V zemích historických jest ke zřízení b. obecné třeba schválení ministerstva financí a obchodu po slyšení obchodní a živnostenské komory, ku zřízení b. plodinové schválení ministerstva zemědělství ve srozumění s ministerstvem obchodu a financí po slyšení zem-

ských korporací hospodářských a komor obchodních a živnostenských. Na Slovensku bylo by ku zřízení další b. třeba zákona. B. jsou autonomní, státní dohled vykonává b-ovní komisař. Stanovy b-ovní podléhají schválení příslušných ministerstev a musí obsahovati zvláště: 1. obchodní odvětví, či druhy zboží, které jsou předmětem obchodu na b-e; 2. podmínky členství a návštěvy b.; 3. práva a povinnosti členů a návštěvníků b.; 4. způsob opatřování prostředků k vydržování b.; 5. předpisy o b-ovní správě a jejich orgánech, jich právech a povinnostech; 6. předpisy o platných usnášeních b-ovní rady a jich vyřizování a vyhlašování; 7. předpisy o narovnávání a rozhodování sporů z obchodů b-ovních; 8. ustanovení o naložení se jměním b., zanikla-li by. B-u spravuje b-ovní rada, také komora zvaná, složená z volených resp. jmenovaných b-ovních radů, kteří si volí presidenta, jeho náměstků a správce pokladny. Administrativní agendu b. obstarávají úředníci v čele se sekretáři, převážně z kruhů soudcovských povolány. Z návštěvy a tudíž i členství b. jsou vyloučeni u všech burs: osoby nesvéprávné, úpadci pokud trvá konkursní řízení, byli-li odsouzeni k trestu pro zaviněný úpadek ještě 3 leta po skončení trestu, ti kdo a pokud nedostáli závazkům z obchodů b-ovních, dále osoby z návštěvy b. pro přestupek b-ovní aneb pro šíření lichých zpráv vyloučené, dále osoby trestním rozsudkem volebního práva do obcí zbavené a konečně ti, kdož pro podloudný obchod nebo těžký přestupek důchodkový nesmí obchod či živnost provozovati, u burs obecných mimo to také osoby ženského pohlaví, u bratislavské b. plodinové také osoby pro přestoupení zákona ze 17. X. 1919, č. 568/1919 Sb., potrestané dle § 19/1 tohoto zákona po tak dlouho, pokud trvají následky trestu. Výklad ustanovení o vyloučení z návštěvy b. naráží v praxi potud na obtíže, že pojem návštěvníka b. není v zákoně přesně vymezen. B. se rozlišují: 1. Z á k o n n é, t. j. na základě zákonných předpisů zřízené a p o k o u t n í, neoficiální obyčejně v blízkosti burs zákonných se vyskytující. Účast na těchto se tresce. K pojmu pokoutní b. bylo by srovnati výnos rak. min. vnitřní ze 24. II. 1916, č. 27765, sdělený v Gellerově Zentralblattu str. 544/1916 a nález n. s. s. ze 27. IV. 1921, č. 5115/1921, Boh. adm. 829. 2. P ř e d b ě ž n é. (Vorbörse), h l a v n í (Hauptbörse), d o d a t e č n é (Nachbörse), p o-

lední (Mittagbörse), večerní (Abendbörse) dle doby jejich odbývání. 3. Obecné pro cenné papíry a zboží a speciální pro určitý obor zboží (plodinové, bavlnářské atd.).

3. Bursovní dohodci jsou zprostředkovateli pro uzavírání obchodů mezi kupujícími a prodávajícími. Jsou buď dohodci přísežní, kteří jsou dle § 7 burs. zák. na b-ách obecných jediné oprávnění k zprostředkování obchodů. Vedle nich jsou na b-ách plodinových také dohodci soukromí, b-ovní radou k zprostředkování obchodů na b-e připuštění a ve zvláštním seznamu zanešení. Počet těchto vzhledem k příkrostiti zákona o dani z obratu v posledních letech velmi vzrostl. Práva a povinnosti přísežných dohodců, jímž jest na b-ách svěřováno také provádění exekučních nákupů a prodejů jsou upravena čl. 66—84 obch. zák. Na Slovensku platí § 12 zákona z 15. II. 1922, č. 69/1922 Sb., a §§ 534—548 zák. čl. XXXVII/1875 uh. Zákonná ustanovení v zemích historických práva a povinnosti přísežných dohodců upravující neodpovídají požadavkům moderního obchodu. Některé předpisy, příkladně, že přísežný dohodce nesmí přijímat písemných ani telegrafických příkazů od osob bydlících mimo sídlo b., jsou alespoň na b-ách plodinových sotva udržitelné. Práva a povinnosti soukromých dohodců či jednatelů upravují na b-ách plodinových zvláštní regulativy příslušnými ministerstvy schválené. Novelisace těchto regulativů, při níž činí jisté obtíže přesné vymezení pojmu zástupce jedné či několika firem od pojmu soukromých dohodců vůbec, jest pro nejbližší dobu plodinovými b-ami připravována.

4. Bursovní zvyklosti (usance), jimiž rozumí se pravidla platná pro uzavírání a vypořádávání obchodu, pokud strany nestanovily ničeho jiného, vydává představenstvo b. a schvalují příslušná ministerstva; v naléhavých případech může správa burs plodinových se schválením b-ovního komisaře uvést tyto ihned v prozatímní platnost. Výtahy z usancí bývají citovány v závěrečných listech. Zvyklosti upravují v části první všeobecné podmínky obchodní ke všem druhům zboží se vztahující, v části zvláštní podmínky jednotlivých druhů zboží se týkající. O právní povaze b-ovních zvyklostí bylo by srovnati články prof. Dominika v Časopise pro právní a státní vědu, VII. roč., č. 1, 1924: B-ovní zvyklosti. Výklad zvyklostí čl. burs plo-

dinových shrnuje Judikatura rozhodčích soudů plodinových burs obsahující 135 nálezů těchto soudů, vydaná sekretariátem Plodinové b. v Brně.

5. Rozhodčí soudy bursovní: Zákonné předpisy b-ovních soudů rozhodčích, o jejich organizaci a řízení nejsou v republice Československé upraveny jednotně. V zemích historických platí ještě stále čl. XIII—XXVII uvoz. zák. k c. s. ř., které příslušnost zmíněných soudů rozhodčích vymezují dosti restriktivně; naproti tomu § 14 zákona z 15. II. 1922, č. 69/1922 Sb., o plodinové b-e v Bratislavě ustanovuje, že vymezení rozsahu působnosti rozhodčího soudu, zvláště však určení příslušnosti rozhodčího soudu této b. pro spory vzniklé z obchodů uzavřených mimo b-u, vyhrazeno jest stanovám b. Znění tohoto ustanovení § 14 právě zmíněného zákona nasvědčuje, že ustanovení §§ 24 a 25 zák. čl. LIV/1912 uh., a §§ 94—99 zák. čl. LIX/1881, jimiž dříve byly upraveny hranice příslušnosti b-ovních rozhodčích soudů uherských, stala se bezpředmětnými. K tomuto právnímu názoru se připojila také příslušná ministerstva čsl., která schválila v r. 1925 rozsáhlé doplnění a změnu stanov bratislavské b.; touto změnou byla příslušnost rozhodčího soudu bratislavské b. pro spory u obchodů mimobursovních značně rozšířena přes hranice čl. XIV uvoz. zák. k c. s. ř. stanovené. Nová tato ustanovení umožňují stranám smluvením příslušnosti b-ovního soudu rozhodčího v Bratislavě téměř u každého obchodu. V poslední době byly však také v Rakousku uskutečněny snahy b-ovních zájemníků o rozšíření příslušnosti b-ovních soudů rozhodčích v rámci 5. novely o ulehčení soudům zákonem ze 4. VI. 1925, č. 182/1925 spolkového zákoníka. Zákon tento vstoupil dnem 3. VII. 1925 v platnost. Otázka účelného rozšíření příslušnosti b-ovních soudů rozhodčích, jichž agenda u jednotlivých b-ovních soudů dosahuje 1000 až 3000 sporů, jest proto i u nás v zemích historických jistě aktuální. Rozhodčí soudy b-ovní jsou příslušny jednak pro spory z obchodů bursovních (čl. XIII uvoz. zák. k c. s. ř. §§ 2/7, 6 burs. zák.) obligatorně, nebyla-li příslušnost písemným ujednáním vyloučena, jednak pro spory z obchodů se zbožím mimo bursu uzavřených za podmínek v čl. XIV uvoz. zák. k c. s. ř. blíže uvedených. Složení a řízení rozhodčího soudu jest upraveno stanovami, které provádějí

ustanovení čl. XV—XXII uvoz. zák. k c. s. ř. Členem rozhodčího soudu s hlasem poradním musí býti sekretář, jenž jest právníkem k vykonávání úřadu soudcovského způsobilým. Spornou jest otázka, zda b-ovní soudy rozhodčí jsou orgány jurisdikce státní. Nálezy rozhodčích soudů b-ovních podléhají pouze v jistém směru přezkoumání soudů řádných. Prostředky opravné jsou jednak zmateční stížnost z důvodů čl. XXIII uvoz. zák. k c. s. ř., jednak žaloba o bezúčinnost z důvodu čl. XXV uvoz. zák. k c. ř. s. Na Slovensku lze ovšem odporovati nálezům rozhodčích soudů b-ovních jen žalobou o bezúčinnost za podmínek § 784 čl. I/1911uh. Podání a protokoly rozhodčího soudu b-ovního jsou prosty kolkovného. (Výnos min. fin. z 11. III. 1881, č. 8844/1881, a zákon ze 17. III. 1925, č. 60/1925 Sb., a nařízení ze 7. V. 1925, č. 98/1925 Sb.) Z hojně literatury o b-ovních rozhodčích soudech bylo by uvést: H o r a, Československé civilní právo procesní III., str. 221—225; N e u m a n n, Kommentar zu den Zivilprozessgesetzen, 4. vydání, str. 329—352; H o r o w i t z, Das Verfahren vor den Börsenschiedsgerichten (Manz 1896); M ü l l e r, Die Kompensation im Verfahren vor den Börsenschiedsgerichten (Manz 1905); M ü l l e r, Die Wiederaufnahme im börsenschiedsgerichtlichen Verfahren (Grünhut XXX, str. 213 a násl.); C h y t i l, Nutnost reformy předpisů o bursových soudech rozhodčích (Časopis pro právní a státní vědu, roč. IX., č. I—II, 1926); Nejvyšší soud československý zabýval se otázkami b-ovních rozhodčích soudů se týkajícími v nálezech Váž. civ.: 373, 1355, 1374, 1612, 1824, 1830, 1879, 2139, 2536, 2688, 3227, 3240, 3246, 4575, 4897, 4913, 5082, 5606, 5807 a 6124.

Alois Chytil.

II. B. pro zboží a cenné papíry. V Československu existuje toho času pouze jediná b-a pro zboží a cenné papíry, a to v Praze.

Dle § 1, jejích stanov, platných od 25. XI. 1924, náleží v její obchody:

- a) cenné papíry znamenáné v úředním kursovém listě, devisy a valuty, směňky, mince a jiná cizozemská platidla, jakož i drahé kovy;
- b) zboží, s výjimkou obilí a jiných plodin zemědělských, vyhrazených b-ám plodinovým, dále obchody pojišťovací, nákladní, dopravní a půjčovní, pokud souvisejí s obchodováním se zbožím na zdejší b-u připuštěným.

K tomu, aby na pražské b-e byl zaveden obchod kterýmkoliv druhem zboží, vyjma obchodu obilím a mlýnskými výrobky, stačí souhlas b-ovní komory a není potřebí souhlasu ani ministerstva financí, ani kteréhokoliv jiného úřadu.

V Praze se nalézající b-a cukerní jest jen pouhým faktickým oddělením b. pro zboží a cenné papíry. Na jiných b-ách pro zboží a cenné papíry, v zemích nástupnických, jako na příklad ve Vídni, b-a jest rozdělena ve dvě skupiny, a to v b-u pro zboží a v b-u peněžní. V Praze takovéhoho rozdělení není.

Na pražské b-e pro zboží a cenné papíry bylo by možno na příklad beze všeho obchodovati senem vzhledem ke stanovám této b. Senem však na této b-e se neobchoduje a obchoduje se jím na b-e plodinové, leč přes to spory s obchodů senem rozhodují se, jsou-li dány podmínky pro příslušnost rozhodčího soudu pražské b. pro zboží a cenné papíry, před rozhodčím soudem b. posléze jmenované.

Uspořádáním obchodů, sjednaných na pražské b-e pro zboží a cenné papíry v cenných papírech, jest pověřen orgán této b., Pražská súčtovací banka.

Dle § 9 zákona o organizaci burs příslušným pro povolení a zrušení záznamů cenných papírů jest ministerstvo financí, jež dříve než rozhodne, vyžádá si dobré zdání b-ovní rady.

Dle zákona ze dne 16. XII. 1926, č. 234, jest pražská b-ovní komora oprávněna vybírat od vydatelů cenných papírů, které jsou znamenány v úředním kursovém listě této b., roční příspěvek pro b-ovní fond (záznamné).

Příspěvkové povinnosti nepodléhají:

- a) papíry státem, zeměmi, župami a svazy žup vydané nebo k placení převzaté;
- b) jiné cenné papíry pak potud, pokud ministr financí jejich vydatele vyjimečně od této povinnosti osvobodí.

Nejvyšší sazba ročního příspěvku (záznamného) stanoví se:

- a) u akcií $\frac{1}{10}^0/00$ (jednou desítinou tisíciny)
- b) a u všech ostatních papírů $\frac{1}{20}^0/00$ (jednou dvacetinou tisíciny)

úhrnné kursovní hodnoty všech emisí dotyčného cenného papíru na b-e znamenáného.

Úhrnný roční příspěvek (záznamné) jednotlivému vydateli uložený nesmí převyšovati částku 30.000 Kč.

Vykáže-li účetní uzávěrka b-ovního fondu, počínajíc rokem 1930, po pět po sobě následujících let roční čistý přebytek nejméně 200.000 Kč, může ministr financí přiměřeně snížit nejvyšší sazbu příspěvku (záznamného).

Pražská b-ovní komora vyměřuje příspěvek (záznamné) předem na celý kalendářní rok.

Byl-li cenný papír teprve během roku zařazen do kursovního listu, jest zaplatiti poměrnou část příspěvku od prvního dne měsíce následujícího po zařazení do kursovního listu.

Pro zjištění vyměřovací základny jest směrodatným průměr úředních závěrečných kursů (peníze), znamenáných naposledy v jednotlivých čtvrtletích předchozího roku kalendářního, a u nových záznamů úřední závěrečný kurs (peníze) znamenáný v den zařazení.

Nevykazoval-li ten který cenný papír v posledním kalendářním pololetí předešlého roku, pokud se týče nově zařazený cenný papír při zařazení do kursovního listu úředního, kursu, jest pro stanovení vyměřovací základny směrodatným odhad, který provede pražská b-ovní komora v dohodě s vydavatelem dotyčného cenného papíru a, nedojde-li k dohodě, na základě zjištěných okolností.

Každý vydatel, který jest povinen platiti příspěvek (záznamné), má každoročně do 31. ledna vykazati Pražské b-ovní komoře úhrn veškerých emisí dotyčného na b-e znamenáného cenného papíru, a to podle stavu k 31. prosinci předchozího roku; nebylo-li to v uvedené lhůtě vykázáno, může pražská b-ovní komora určití onen stav podle vlastního vyšetření.

Výměra příspěvku (záznamného) sdělí se vydateli platebním vyzváním, v němž budiž uvedena vyměřovací základna.

Proti platebnímu vyzvání může býti do osmi dnů po doručení podána u Pražské b-ovní komory stížnost k ministerstvu financí; tím se však splatnost příspěvku a jeho exekucí vymáhání nestaví.

Příspěvek (záznamné) jest zapraviti do osmi dnů po doručení platebního vyzvání.

Nedoplatky na příspěvku (záznamném) může Pražská b-ovní komora vymáhati exekucí soudní na základě výkazu o nedoplatech opatřeného potvrzením ministerstva financí o vykonatelnosti. Kromě toho může Pražská b-ovní komora zakročiti u ministerstva financí o zrušení záznamu.

Na rozdíl od organisace burs plodino-

vých, tvoří se b-ovní rada výhradně volbou ze strany členů a není tu tedy žádných členů jmenovaných ministerstvem nebo kterýmkoliv jiným úřadem. Také členové b-ovní rady nejsou automaticky členy rozhodčího soudu. Na vídeňské b-e pro zboží a cenné papíry zasedají i zástupcové zaměstnanců b., sensálů. Na pražské b-e pro zboží a cenné papíry b-ovní rada volí se výhradně ze členů b. Také členy rozhodčího soudu jmenuje si b-ovní rada sama a není tu žádného jmenovacího práva kteréhokoliv úřadu.

Na pražské b-e pro zboží a cenné papíry jest přesně rozlišen pojem členů a návštěvníků, což není ani u burs plodinových a čehož nezná ani peněžná b-a vídeňská. Příslušné paragrafy, a to §§ 18 a 19, o tom praví:

§ 18. Návštěvníkem b. jest každá osoba docházející na b-u jménem vlastním, jakož i každá osoba právnická na b-e zastoupená, pokud nejsou u ní podmínky k nabytí členství ještě splněny.

§ 19. Členství b. nabývá písemnou přihláškou:

- a) kdo nejméně po tři poslední kalendářní roky (včetně roku běžného) byl a dosud jest majitelem zaplacené roční vstupenky znějící na jeho jméno;
- b) ona firma, která, jsouc majitelkou roční vstupenky, jest zapsána nejméně tři roky, rok běžný v to počítajíc, v obchodním rejstříku (rejstříku obchodních firem) tuzemského soudu.

V obou případech jest předpokladem, že návštěvník b. v době svrchu pod a) a b) uvedené dostal svým závazkům z obchodů b-ovních nebo z jiných b-ovních jednání a že v době té z návštěvy b. nebyl vyloučen.

Členství zaniká s b-ovní způsobilostí (§ 7) a může býti opět nabyto pouze za podmínek v prvním odstavci tohoto paragrafu uvedených.

Volitelným za soudce do rozhodčího soudu jest nejen člen b., ale dle § 76 zmíněných stanov též osoba, oprávněná k samostatnému nebo kolektivnímu podepisování firmy oné právnické osoby, které členství b. přísluší, tedy na příklad prokurista může býti zvolen do sboru rozhodců, nemůže však býti volen do b-ovní rady. Tím také liší se pražská b-a pro zboží a cenné papíry od sesterské b. vídeňské.

Všechny obchody cennými papíry, uzavřené na b-e i mimo ní, jsou podrobeny dani z obchodu cennými papíry, kteroužto daň

upravuje zákon se dne 17. II. 1921, č. 85 Sb., a prováděcí nařízení ze dne 7. IV. 1921, č. 143, resp. ze dne 16. VI. 1921, č. 222.

František Fousek.

III. B. plodinové. Dle § 1 b-ovní novely ze 4. I. 1903, č. 10/1903 ř. z., rozumí se plodinovou b-ou každá b-a, na níž se obchoduje obilím a mlýnskými výrobky bez rozdílu, zda b-ovní obchod jest omezen na tyto výrobky či rozšířen také na jiné zboží. Vznik plodinových burs byl vyvolán známým zápasem o terminové obchody obilní mezi zemědělci na jedné a mlýnaři, pekaři a obchodníky na druhé straně, neboť zemědělci spatřovali ve lhůtních obchodech činitele, který zvláště při tvoření cen obilních hraje důležitou roli. Zmíněnou již b-ovní novelou byla přesněji upravena právní konstrukce burs plodinových, při čemž nejdůležitějšími novotami jeví se jednak ustanovení o jmenování jedné třetiny členů b-ovní rady z kruhů zemědělských, jednak úplný zákaz b-ovních termínových obchodů obilím a mlýnskými výrobky. Poněvadž b-ovní novela pojem b-ovních termínových obchodů přenechala výkladu soudů, jest judikatura nejvyššího soudu (Adler-Clemens č. 2608 a Vážný civ. č. 6124) nejednotná. K důležité otázce trestnosti termínových obchodů obilních v cizině uzavřených bylo by srovnati článek Horowitze v časopise „Getreidemarkt und Mühlenindustrie“, č. 10/1925, dle něhož zemský soud v Praze osvobodil b-ovního jednatele, který uzavřel obchod termínový na obilní b-e v New Yorku, s odůvodněním, že zákaz uzavírání termínových obchodů se na cizinu nevztahuje.

Z novějšího vývoje plodinových burs bylo by uvést snahu o jednotnou úpravu obilního obchodu na Dunaji t. zv. *D u n a j s k ý m k o n t r a k t e m* a o vytvoření *d e l e g a c e s t ř e d o - , v ý c h o d o - a j i h o e v r o p s k ý c h b u r s p l o d i n o v ý c h*, jejímž úkolem má býti zvláště zdokonalení a sjednocení zařízení b-ovních, súčastněnými bursami používaných.

Alois Chytil.

Bydliště.

I. B. jest místo, v němž se jistá osoba zdržuje s prokazatelným nebo z okolností najevo jdoucím úmyslem, aby tam zůstala trvale. Místo, kde se sice jistá osoba zdržuje, ale bez úmyslu, aby tam zůstala trvale, jest jejím *p o b y t e m*. **B.** jisté osoby má

pro tuto osobu význam v právu potud, že se jím určuje v občanských věcech sporných místní příslušnost soudní. Všechny spory totiž, které mají býti proti určité osobě vedeny, musí býti proti ní vedeny u onoho věcně příslušného soudu, v jehož obvodě má tato osoba (žalovaný) svoje b. Tento soud je t. zv. *o b e c n ý m* soudem jejím. Výjimky z této zásady jsou přípustny jen potud, pokud zákon nařizuje anebo alespoň dovoluje, aby žaloba byla podána u jiného soudu než u soudu b. osoby žalované. Má-li někdo svoje b. v obvodech několika soudů, je proň dán obecný soud u každého z těchto soudů, takže si může žalobce zvoliti, u kterého z těchto soudů chce svou žalobu vznésti. K pojmu b. se žádá, i aby se osoba na jistém místě skutečně zdržovala i aby tak činila s úmyslem, zůstatí na tomto místě trvale. Ale v určitých případech stanoveny jsou v ý j i m k y v obou těchto směrech (t. zv. b. nucené). Tak nezáleží na úmyslu (vůli) při osobách *v o j e n s k ý c h* v činné službě i při osobách *č e t n i c t v a*: za bydliště jejich platí místo posádky a mění-li posádku, místo dřívější posádky, a to tak dlouho, dokud nedorazí do místa posádky nové. (Toto ustanovení nevztahuje se na Slovensko a Podkarpatskou Rus.)

Dále netřeba ani skutečného pobytu ani úmyslu při příslušnících čl. státu, kteří se zdržují ve stálém úředním postavení jako státní zaměstnanci mimo území státní: za jejich tuzemské b. považuje se místo, kde zde měli naposledy svoje b., a není-li takového místa nebo nedá-li se zjistiti, považuje se za jejich b. *P r a h a*, a sice onen okres pražský, v jehož obvodě jest ministerstvo zahraničních věcí; u osob, které mají domovské právo na Slovensku nebo v Podkarpatské Rusi, považuje se za jejich b. Bratislava (t. zv. b. fingované).

Některým osobám konečně zákon nepřiznává vůbec způsobilost k tomu, aby založily svoje vlastní b., nýbrž prohlašuje, že b. jiné osoby jest po zákonu také jejich b-m. Tomu je tak jednak u *m a n ž e l e k*, pokud manželství není soudně rozvedeno nebo rozloučeno nebo smrtí manželovou zrušeno: b. manželovo je také b-m manželčím; jednak je tomu tak u nesvéprávných dítek: tyto děti mají po zákonu svoje b. tam, kde má b. jejich otec, po případě — jde-li o děti nemanželské — jejich matka (t. zv. b. odvozené). Tato zásada platí i pro manželky a děti osob vojenských a osob v cizině jako státní zaměst-